

*Ірина ФІЛАТЕНКО, к.філол.н., доц.,
завідувачка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін*

**РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ:
ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ КАФЕДРИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН КМУ**

Важливим чинником успіху фахівця у його професійній сфері є комунікативна компетенція. Як зазначається в спеціальній літературі, фокус уваги в процесі здобуття освіти сьогодні переноситься на формування у студентів-медиків знань і вмінь вдало взаємодіяти із співрозмовником у процесі комунікації [1], дотримуватися принципу кооперації. За визначенням Ф. Бацевича, комунікативна компетенція – це навички використання мови в конкретному контексті й ситуації спілкування, уміння зорієнтуватися під час бесіди, ефективно впливати на співрозмовника [1, с.76].

За умов глобалізації сучасного світу, постійного розширення міжнародних контактів, спрямованості освіти на гуманізацію практичне володіння не лише рідною, а й іноземною мовою стало необхідністю. Саме воно сприяє формуванню всебічно розвиненої, активної в соціальній сфері особистості фахівця медичного профілю та забезпечує йому встановлення культурних та ділових контактів, залученість у світову культурну парадигму та до системи загальнолюдських цінностей.

Підготовка спеціалістів у виші має формувати у студентів здатність адаптуватися до професійних інформаційних процесів, що дуже швидко змінюються, послідовно самостійно вирішувати професійні та комунікативні завдання, застосовуючи творчий підхід.

Тому поняття комунікативної компетенції майбутнього фахівця набуває особливої значущості. Окрім глибоких знань із спеціальних дисциплін, сучасним медичним фахівцям необхідний досвід роботи на комп'ютері, особливо в умовах онлайн-освіти, коли активно використовуються платформи Google, Zoom та інші, розвинені комунікативні навички, достатньо високий рівень володіння іноземними мовами. Також не слід забувати й про таку важливу функцію іноземної мови, як освітня. Реалізація освітньої функції іноземної мови у вищому медичному закладі дає можливість майбутнім фахівцям здобувати актуальну необхідну інформацію не лише в українських, а й у зарубіжних джерелах, зрештою, займатися науковою діяльністю у подальшому, зростати професійно.

На кафедрі соціально-гуманітарних дисциплін викладання курсів «Іноземна (англійська) мова» й «Іноземна (англійська) мова за професійним спрямуванням» проводиться як в українських, так і в іноземних студентів. Також студенти-іноземці (стоматологи і фармацевти) з першого по другий курс вивчають українську мову як іноземну, оволодіваючи не лише побутовим мовленням, а й певною медичною термінологією і загалом знайомляться з культурою нашої країни, вчать спілкуватися з носіями мови.

За цей час викладачами розроблені комплекти навчально-методичних матеріалів, що оновлюються кожен рік та орієнтують студентів у навчальному процесі. Під час занять активно використовуються фото- і відеоматеріали, презентації, тести. Протягом цих років у гугл-класах викладачів створена значна кількість тестових завдань, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу і водночас налаштовує студентів на складання Кроку 1, 2.

Ще раз підкреслимо значущість оволодіння іноземною мовою за професійним спрямуванням і в цьому зв'язку відзначимо, що старший

викладач кафедри І. К. Шевчук взяла участь у спільному україно-американському освітньому грантовому проєкті «Professional English for Healthcare workers», результатом якого стало створення автентичного курсу англійської мови для медичних працівників, що запроваджений викладачами кафедри в освітній процес. Перші слухачі вже отримали сертифікати про успішне закінчення відповідних курсів.

Як вже зазначалося, вдосконалення іншомовної мовної діяльності як засобу підвищення рівня комунікативної компетенції студентів відбувається через одночасне звернення до мови, що вивчається, та культури, що ним послуговується і формується. Розуміючи важливість цієї тези, особливо в у мовах комунікативної взаємодії українських та іноземних студентів в університетському житті, на кафедрі розпочала працювати тема науково-дослідної роботи *«Міжкультурне спілкування як компонент професійної підготовки сучасного фахівця медичної галузі»* (державний реєстраційний номер: 0121U113784). Серед очікуваних результатів є видання кафедральної монографії. Зокрема, доц. С. П. Пилипенко готує розділ *«Міжкультурна комунікація як важливий компонент освітнього процесу: філософські основи»*.

У цьому контексті слід згадати і публікаційну активність кафедри загалом. Так, протягом двох років викладачами було написано і представлено понад 30 наукових статей у вітчизняних фахових та міжнародних виданнях і 4 статті у виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus, Web of Science (доц. Н. В. Никоненко, доц. М.І. Михайлюк, доц. І.О. Філатенко). Також працівниками було представлено понад 30 доповідей на всеукраїнських та міжнародних конференціях (в Албанії, Польщі та ін).

Працює кафедра і над підвищенням кваліфікації. Зокрема, кілька курсів підвищення кваліфікації пройшли і отримали сертифікати доц. С. П. Пилипенко (*«Управління якістю науково-дослідницької*

діяльності», травень 2022), доц. І.О. Філатенко («Теорія та практика розроблення і рецензування тестових завдань», Український центр оцінювання якості освіти, січень, 2020, Міжнародна літня школа «Принципи та цінності ЄС: різноманіття та інклюзія в освіті для сталого розвитку», Мелітополь, Словаччина, червень 2021), доц. М. І. Михайлюк (XVIII Міжнародна школа-семінар «Сучасні педагогічні технології в освіті», Харківський політехнічний інститут, січень 2021, «Методи досліджень», серпень, 2021», Гамбург та інші).

Загалом, слід відзначити, що за ці роки на кафедрі було захищено 2 дисертації. Автори В. І. Бобрик (на здобуття ступеня доктора наук) та М. О. Шкурат (на здобуття ступеня кандидата наук). А вже зараз до аспірантури вступив викладач кафедри І.М. Калінін і працює над дисертацією.

З огляду на вибір кафедральної теми, з жовтня 2021 р. по лютий 2022 р. проводилися тематичні засідання студентського наукового гуртка «Культурний портал», де обговорювалися цікаві, на думку студентів, питання із суспільного, політичного, культурного, побутового життя (наприклад, «Свято Покрови в Україні», «Традиції Різдва», «День української писемності та мови», «До 30річної ювілейної дати Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року» та інші). Студенти не лише слухали і обговорювали презентацію викладачів, але й ділилися своїми, виконаними, звичайно, під керівництвом. Використовувалися також інтерактивні завдання. Загалом на засіданнях гуртка було представлено і обговорено доповіді 22 вітчизняних та іноземних студентів.

Слід підкреслити, що виступи відбувалися англійською мовою, а у засіданнях брали участь як українські, так й іноземні студенти. Таким чином, вони ділилися, з одного боку, інформацією про свої культурні традиції, а з іншого – знаннями англійської мови. Саме це і має сприяти налагодженню і культурної, і комунікативної компетенції в цілому. Наразі

традицію відновлено, і вже в листопаді відбулося чергове засідання студентського наукового гуртка.

Формуванню комунікативних компетенцій у студентів медичного навчального закладу сприяє і відвідування екскурсій у відповідні музеї. Саме тому у листопаді 2021 р. кафедрою було організовано відвідування студентами Національного музею медицини України. У цьому році також заплановано проведення подібного заходу.

Отже, із розвитком теорії та методики навчання іноземної мови медичних фахівців дослідники приходять до розуміння того, що їх іншомовна мовна підготовка й умовою освоєння професії, й однією з базових складових самої комунікативної компетенції. І саме у цьому напрямку й працює кафедра.

Література

1. Цвіренко С.М., Похилько В.І., Артёмова Н.С., Зюзіна Л.С., Соловйова Г.О. Компетенції та компетентності у вищій медичній школі // <http://repository.pdmu.edu.ua> › bitstream
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. – К., 2007.
3. Орду К. Структура комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів // Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 24, том 2, 2019. – с. 165-169.